

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

15. Inferuntur quatuor corollaria, & declaratur quomodo non sine gratia Dei perseverantiam in fide & justitia ad se revocarent. De loco Apostoli, quod Deus vult omnes homines salvos fieri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

In expof.
quarund.
prop. Epif.
ad Rom.
prop. 60.

intellectum eius, tanquam non canonicam omitten-
dam esse definirent. Totam eorū sententiam
perpicue & efficaciter expreflit Auguftinus
cum adhuc in eodem quo Maffilienfes errore
verfaretur: Non quidem, inquit, Deus elegit
opera que ipfe largitur cum dat Spiritum factum,
ut per charitatem bona operemur; fed tamen elegit
fidem; quia nifi quis credat, & in accipiendi volun-
tate permaneat, non accipit donum Dei, id est, Spi-
ritum factum, per quem infusa charitate bonum
poffit operari. Quæ Auguftini verba, quia cla-
re Maffilienfium opinionem expriment, Ac-
ceptare fe, inquit Hilarius, & probare relaban-
tur tanquam convenientia Evangelicæ veritati.
Vnum hic tamen obfervandum est, non re-
cte Maffilienfes perfeverantiam illam intelli-

gere quam Dei donum esse concedunt, pu-
tant enim esse donum aliquod permanens,
quod femel acceptum accipientis voluntate
poffit amitti. Nec cuiquam, inquit apud 104,
Hilarium, talem dari perfeverantiam, à qua non
permittatur pravaritari, fed à qua poffit fuâ volun-
tate defecere & infirmari. Et ad illam perfeve-
rantiam refpicit id quod infra dicunt: Ceter-
um quicquid libet donatum fit prædefinitis, id poffe
& amittere & retinere propriâ voluntate conten-
dunt. Addunt enim: quod nunc falsum effet, fi
verum putarent eam quosdam perfeverantiam per-
cepiffe, ut nifi perfeverantes esse non poffint. Quæ
perfeverantia intelligentia à Divo Augufti-
no reprehenditur. Deditur
ser. c. 4.

Inferuntur quatuor corollaria, & declaratur, quomodo non
fine gratia Dei, perfeverantiam in fide & iuftitia ad
fe revocarent. De loco Apoftoli, quod Deus
vult omnes homines falvos fieri.

C A P V T X V.

CÆTERVM ex allegatis iftis testi-
monijs tria manifesta funt. Primum,
sub illa perfeverantia in fide quam
fibi Maffilienfes tribuunt, etiam per-
feverantiam in oratione cæterisque actibus,
quos tanquam præambulos ad fanitatem ro-
centuimus, intelligere. Hoc est enim quod
Auguftinus dicit, in accipiendi voluntate, hoc
est, in fanationis accipiendæ defiderio & præ-
cibus esse permanendum: hoc quod ipfimet Maf-
filienfes, perfeverantiam fcilicet in bonis ope-
ribus suppliciter emereri poffe, ille quippe sup-
plex emerendi modus non est aliud quam pro
impetranda perfeverantia continua supplica-
tio five oratio, fic enim volunt Dei dona ab
initio ufque in finem, ut fupra Augufti-
nus dixit, Impetrari credentis fide. Quod
enim lex imperat, fides impetrat quidem,
fed orando. Fides est enim quæ orat & invo-
cat Deum.

Patefit fecundo Maffilienfes etiam per-
feverantiam in Dei donis, hoc est, in virtuti-
bus, & earum operibus bonis, per ambages
ad fuam traxiffe potestatem, & in fua libera
potestate collocaffe: quatenus videlicet fuâ
libertate in fide & oratione feu accipiendi
voluntate perfeverando, quodlibet Dei do-
num ejuſque perfeverantiam fibi impetrare
poterant & suppliciter emereri. Immediate igitur
omnium virtutum opera, & in ifdem
perfeverantiam, Dei dona esse concedunt, ne-
que enim alioquin oratione peterentur à Deo.
Nam ut Auguftinus rectiffime docet: Impe-
trando oratio quicquid impetrat evidenter donum
Dei esse ostendit, ne homo existimet à feipſo fibi esse,
quod fi in potestate haberetur, non utique poffecretur.
Sed mediate, quatenus hominem ex fide

Epif. 106.
ad Sixtum.

orare fuâ libertate poffe, & ita orando quid-
libet impetrare contendunt, ad fe ipſos per
ambages non ſolum opera bona, fed & ipſam
perfeverantiam, totamque confequenter ſalu-
tatem revocant. Quo ſenſu apud Hilarium
dicunt: Ceterum quicquid libet donatum fit præ-
definitis, id poffe & amittere & retinere propriâ
voluntate, nempe mediate, hoc est, suppliciter
illam donorum retentionem feu perfeverantiam
emerendo. Epif. ad
Aug.

Patefit hinc tertio cauſa cur perfeveran-
tiam in fide & oratione ſicut ipſum initium
fidei & orationis ad fuam potestatem & li-
bertatis arbitrium Maffilienfes revocent.
Nempe ne in eadē omnes difficultates quas
volunt fugere relabantur. Quid enim ad eva-
dendum fatum ſalutisque deſperationem ju-
vet fuâ libertate poffe credere, ſi eadē illâ
libertate perfeverare non poteſt? Non enim
omnis qui crediderit, & iuſtitiam cæteraque
Dei dona impetraverit, fed qui perfeveraverit
uſque in finem hic ſalvus erit. Nam ſi conſtituas
omnes homines non ſolum fuâ potestate poffe
credere, & preces pro ſalute fundere, fed et-
iam omnes, nemine excepto, non modo cre-
dendi voluntatem, fed etiam ipſam iuſti-
tiam & opera bona à Deo accipere, ſi ta-
men, non dico totam in iuſtitia perfeveran-
tiam, ſed vel extremum momentum perfe-
verantiæ ex divina voluntate ſuſpendas, ut
conſtitutione ſua humanas præveniens voluntates,
illudque cui voluerit ſuo beneplacito lar-
giatur, omnes prorfus eadēque difficul-
tates ingruent, quas Maffilienfes initium fi-
dei & orationis fibi arrogando declinare vo-
luerunt. Non enim ab accepta iuſtitia five
per naturam five per gratiam, ſed à recentia
uſque

usque ad finem pendet salus; de qua tota Massiliensium sollicitudo est, ne si non à suo, sed ab alieno arbitrio prout visū fuerit decernente pendere crederetur, torpor hominibus, necellitas, desperatio, ex illo quali fatali & immutabili prædestinata salutis constitutione nascerent, ipsam postremam salutis consecutionem perinde ut inchoationem sic à suæ libertatis nutu suspendendam esse iudicant, ut Deo siue divina gratiæ quicquid ad salutis adipiscendæ potestatem pertinet, libenter assentiant. Neque enim unquam quæstio cum Massiliensibus fuit, utrum posse credere, posse perseverare, posse salvari à nuda illa intoma arbitrii potestate, nullo Dei auxilio munita penderet, sed utrum ipsa credendi voluntas, hoc est, ipsum velle credere & perseverare usque in finem non ita ellet in hominis potestate, ut politis quibuscunque siue naturalibus siue gratuitis Dei donis ad actus illos necessarijs pro sua naturali flexibilitate ac nutu possit credere, nec ab alieno beneplacito expectare, ut etiam, sicut loquuntur, ipsa credendi voluntas donaretur, hoc est, prout clarius explicant, donetur ut possit, relictis alijs ab hoc dono pariter relictis, qui possunt similiter liberari, si ea quæ pariter indigent præstentur credendi voluntas, an ipsis similiter præstentur.

Quid enim ad torpescendum, desperandum, exhortationes abijciendas & fatum imaginandum facit, si potestas quidem perseverandi à Deo, siue per naturam, siue per vocationem, siue per internam gratiam, quæ nemini volenti desit, & in influendo actualiter ab eius voluntate pendeat, donanda esse prædicetur, sed tamen quemadmodum Adamo contigit perseverare vel non perseverare; in eius reliquatur arbitrio, quantumvis sine Dei adiutorio per liberum arbitrium perseverare non possit? Nonne infania simile esse videretur talis gratiæ adiutorium veluti nocturnum spectrum expavescere? quanta igitur absurditas eorum, vel sententiæ tuenda perniciosa cense-ri debet, qui cum sciant tale adiutorium fuisse operosissime ab Augustino explicatum, & à Massiliensibus intellectum & probatum: cum legant illos aperte contententes, quod gratia iuvaret illum, primum hominem volentem, sine qua perseverare non poterat, cum videant illos agnoscentes & protestantes, quod ad illam voluntatem, Adami scilicet, tali gratiæ adiutam pertinet exhortationis & comminationis utilitas, & consequenter nullum ibi torporem, nullam desperationem, nullam necessitatem, nullum fatum esse metuendum, adhuc hominibus tenebras offundendo persuadere volunt, Massilienses hoc genus gratiæ ad perseverandum necessariæ quod sibi & ipsis tantopere placet horruisse, tantisque calumnijs onerasse? Quid quod Massilienses suam opinionem vestustate defenderent, & sapissime teste Prospero & Hilario inculca- rent, eam à præcedentibus Patribus fuisse defensam? An eos omnes ita impios fuisse

dicturi sumus, ut quod Plato naturæ lumine convictus sine gratia Dei fieri non posse sentit ac docuit, hoc Patres illos solâ nudaque hominis voluntate fieri voluisse credamus? Vere namque Massiliensium opinionem ab antiquioribus Origene, Hieronymo, Tichonio, Ambrosiastro, ipso Augustino fuisse defensam supra ostendimus, & ipse Prospero satis aperte confitetur, sed non minus manifestè protestatur eos non sine gratiæ adiutorio perseverantiam voluntatis viribus vendicasse. Retractatis, inquit, priorum de hac re opinionibus, pene omnium par invenitur & una sententia, quæ propositum & prædestinationem Dei secundum præsentiam recipient, scilicet alicujus voluntatis humanæ, ut Massilienses volunt, sed an nudæ omnique gratiæ destituta? Audi: ut ob hoc Deum alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscuiusque prævident, & sub ipsa gratia adiutorio in qua futurus esset, voluntate prævident. Et iterum: Qui autem credituri sunt, quæ in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam fit iuvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum. Ecce quam perspicue ipsam perseverandi voluntatem, non tantum in operibus iustitiæ, sed etiam in fide, non sine gratiæ adiutorio ab homine proferri, à Deo præsciri, ideoque prædestinationis propositum absolutum concipi profitentur. Voluntatem enim credendi jam semel habitam augeri per gratiam Massilienses volunt, non tamen per eandem gratiam perseverandi voluntatem dari, sed hominem in ea persistere si voluerit, Dei gratia non donante ipsum velle, sed magis ac magis inflammante, si velit. Quemadmodum cum tenui luce cernit homo, si velit: sed si affulgeat luculentior, clarior quidem sequetur ex illa clariori luce visio, non tamen etiam nisi velit. Quæ cum ita sint, quomodo dici possunt Massilienses gratiam illam sine qua voluntas non habet velle seu quæ iuvat non quæ donat, ipsum velle, non agnovisse, vel ex illa desperationis carnificinas, fati necessitates aliaque tot portenta formidasse?

Hinc denique quarta perspicue patet vera causa, cur tantopere illam generalem voluntatem Dei urserint, quæ velit omnes homines salvos fieri. Nimirum quia ex illa debent necessario media illa fluere, quæ non solum ad operandum, sed etiam ad credendum & in fide permanendum infirmitas naturæ con-creata postulat, prædicatio, vocatio, gratia, baptisimus, aliaque sine quibus aperte negant quemquam posse proprio arbitrio liberari. Cur ergo non omnibus ex illa generali Dei voluntate respectu salutis omnium, obtingat salus, nempe quia deest ex parte hominum postu- lata conditio, videlicet, ut etiam homines velint, siue suadenti contentire, siue vocan- tem sequi. Hinc ergo fit quod omnes illi qui quoquo modo quovis tempore discretionem hominum, siue per gratiam siue sine gratia ad seipsos revocare, & fatum, desperationem, cæ- teraque difficultates illa dominatrice arbitrii liberta-

Aug. lib. 11. de Civit. c. 25 Cui, Platonis, ne que natu- ratum om- nium autor- nis Deus vi- sus est, neq; intelligenti-æ dator, neq; amo- ris, quo be- ne beateq; vivatur, in- spirator. In Epist. ad Aug. in fine.

initio Epist. Hilari.

Lib. decorr. c. 12.

Lib. decorr. c. 10.

Epist. Hil. in medio.

Hilari, in Epist. ad Aug. initio.

libertate fugere voluerunt unanimiter Massiliensium interpretationem avidè arripuerint, ut nempe Deus velit omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, si tamen homines velint. In qua expositione tradenda Pelagium ipsum & omnes qui isti errori sive prudenter sive imprudenter favent patronos habent. Pelagius enim in Commentario: *Vult*, inquit, omnes ad agnitionem veritatis venire, si ipsi tamen vocanti Deo consentire voluerint. Quem Julianus postea, Massilienses, omnesque recentiores similis gratiæ defensores & eandem ob causam ut desperationem fatumque fugerent, imitati sunt. Quem sensum è contrario Augustinus, simul atque Deus eum ab illo errore revocasset sapius constanterque detectatus est, ut ex hoc solo satis prudentibus patere possit, longè ab Augustini doctrina recessisse, qui sensum ab omnibus gratiæ & prædestinationis inimicis animosissime defensum & ab unico gratiæ defensore sæpe reiectum ac reprobatum, adhuc sibi tantis conatibus præferendum, tuendumque; varias verò Augustini interpretationes, quibus ad efficacissimam Dei, particularemque voluntatem semper salutem revocat, vix audiendas esse arbitrantur.

To c. 2. 1. Timor.

Lib. 4. cont. Jul. c. 8.

Sed unus est apud Augustinum in libro de Spiritu & littera locus, quo se egregiè tutos à suspitione Semi-Pelagianæ illius interpretationis recentiores putant, & præcipui defensores illius gratiæ, quæ ut simul in opus influat non humanam sibi subijcit voluntatem, sed nutum voluntatis expectat, gloriari solent, quasi tandem Augustinus illam interpretationem sequens suo calculo comprobasset.

Molina in concord. 9. 23 art. 4. §. disp. 1. memb. 6. Lessius de præd. Sec. 6. Suarez lib. 4. de præd. c. 1. A Lapide in illum locum 1. Tim. 2. Bellarminus lib. 2. de lib. arb. c. 5.

Lib. de Spiritu & littera. inquit, quæritur unde sit nobis: Si naturæ, quare non omnibus, cum sit idem Deus creator omnium? Si dono Dei, etiam hoc quare non omnibus, cum omnes homines vult salvos fieri? Audisti quæstionem: audi jam non resolutionem, sed disputationem ejus. Præterea igitur, inquit, illud dicamus, & vi-

Ibid.

deamus utrum huic satisfaciatur quod liberum arbitrium naturaliter attributum à creatore animæ rationali illa media via est, quæ vel intendi ad fidem vel inclinari ad infidelitatem potest; & ideo necesse est voluntatem qua credit Deo, dici potest homo habere quam non acceperit: quandoquidem vocante Deo surgit de libero in birrio, quod naturaliter cum creatura accepit. Pæspicis, credo, cum dicit, videamus utrum huic satisfaciatur quæstioni, nihil hic resolutum statui, sed resoluti onem veritatis inquiri. Cernis etiam, ipsissimam asseriri Semi-Pelagianam sententiam, qua fidem idcirco tantum Augustinus, quam postea Massilienses Deo tribuebant, quia talis naturæ esset conditio, quæ audita ejus vocatione, ut & visum fuerit, sua libertate consentiat vel dissentiat. Quam Semi-Pelagianam opinionem prosequens, & ex ea motam solvens difficultatem de salute omnium statim subiicit: *Vult autem*

Deus omnes homines salvos fieri & in agnitionem veritatis venire: Non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium quo vel bene vel male utentes iustissime iudicentur, nempe secundum ea quæ periodo superiori dixerat. In quam sententiam cum prolixus multa disputaret ut illius opinionis invidiam à se removeret tandem ad resolutionem accedens: *Hæc disputatione*, inquit, *quæstioni illi solvenda sufficit, sufficit.* Vides totius illius capituli deductionem ipso Augustino teste non esse, nisi disputationem. Adversus quam cum difficultatem objecisset illis verbis: *Si autem responderetur*, scilicet ad præcedentem disputationem, cavendum esse &c. non veram resolutionem tradit, non esse scilicet à naturali libertate credendi voluntatem expectandam, sed eam à Deo per gratiam non solum suadente, sed etiam cui voluerit persuadente donari. *Attendant*, inquit, *& videat non ideo tantum istam voluntatem divino munere tribuendam, quia ex libero arbitrio est &c.* sicut hoc capite trigesimo tertio proposuerat, & illa libertate salva, Deum salutem omnium velle subiecerat. Ex quibus meridiana luce clarius liquet ex Augustini mente erroneam esse, & ab ipso Augustino repudiatam refutatamque sententiam ac sensum, quem tanquam illi scripturæ Apostolicæ congruentissimum recentiores tantopere sibi placere testantur. Ut ex eo solo consequenter satis cluceat, quam doctrinam tanquam fati, desperationis, necessitatis, cæterarumque difficultatum medicinam sibi tuendam sumperint. Nam quod eandem interpretationem Prospero in libris de vocatione gentium & ad objectiones Vincentianas tribuunt, quasi perinde, ut sibi putant, sic Deus omnium salutem velit ut sufficientem omnibus gratiam largiatur, qua plene possint credere si velint, talissimum esse manifestum est. Nam ad objectionem secundam Vincentianam expresse dicit, sincerissime credendum Deum velle ut omnes homines salvi fiant, remota discretione quam divina scientia intra secretum usus à sua continet, hoc est excepta illa prædestinationis discretione, qua propter aliquas causas ut ibidem nominat, Deus non vult nonnullos salvos fieri.

Instit. 34

fieri. Et in libro secundo de vocatione gentium docet quidem Deum omnes homines velles saluos fieri, non tamen ita quasi tantam omnibus internam gratiam impertiretur, ut solus ille libertatis propriæ nutus desit quo minus salui fiant: sed quia beneficia quædam & eruditionem generalem omnibus tribuit, sic tamen ut propter acerbitatem vulneris quò natura sauciata est, neminem ad cognitionem Dei, ut ipsemet sese expresse explicat, contemplatio spontanea PLENE VALEAT erudire, nisi obambulationem cordis vera lux discusserit. Hanc autem lucis infusionem qua plene valeant erudiri ad cognoscendum Deum, ut impenetrabili Dei iudicio dispensari intelligeres,

Zib. 2. c. 17.

Leffius de auxilio c. 10 n. 4. Molin. in concord. 9. 14. 4. 13. disp. 7. Suarez. lib. 2. de gratia. 10. c. 199.

An Massilienses velint fidem, orationem, & cæteros actus esse merita gratiæ.

CAPVT XVI.

NONnulli recentiores Massiliensium opinionem non satis intelligentes considerent docent, posse hominem naturaliter divina mysteria sibi prædicata pendere & fide credere, beatitudinem illam cælestem in clara Dei visione constitutam optare, ingens tanti boni desiderium concipere, & petere à Deo perducere ad illud, sed actibus non supernaturalibus, quales ad meritum requiruntur, sed imperfectis & omnino insufficientibus, in quibus nullum gratiæ meritum collocari possit. Neque in hoc ullum Semi-Pelagiani erroris esse discernimus, eo quod Semi-Pelagiani tales actus homini tribuerent, qui ad ordinem supernaturalem pertinerent, essent tales ut oportet quibus possent gratiam promereri. Itaque quis hac in re fuerit Massiliensium sensus accuratius indagandum est.

In primis itaque certum statui debet Massilienses aliquam rationem meriti in actibus illis fidei & orationis agnovisse ut per eos ad gratiam obtinendam possent pertinere. Hilarius enim id conveniens eos asserere veritati dicit: ut cum prostratis annuntiatur obsecrans salutis occasio EO MERITO quo voluerim & crediderim à suo morbo se posse sanari, & ipsius fidei augmentum, & totius sanitatis suæ consequantur effectum. Et infra: rationem electorum & rejectorum à Massiliensibus in eo dari quod unicuique meritum propria voluntatis adiungitur. Et Prosper eorum sensum fuisse testatur: Omnia hominem ad credendum divinitus admoneri, ut de vita æternâ nemo desperet cum voluntaria devotioni REMUNERATIO sit parata. Remuneratio quippe meritum respicit. Itemque ubi huius vitam æternam non apprehendi qui Deo sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint. Rursus sic hominem esse institutum, ut per naturalem facultatem possit petere, quærere, pulsare: ut ideo, inquit, accipiat, ideo introeat, quia bono naturali bene usum, ad ipsam salvandam gratiam,

statim subiicit: Quam inscrutabili iudicio Deus iustus & bonus non ita præteritis sæculis, quemadmodum in novissimis diebus effudit. Verissime igitur secundum Divum Prosperum dici potest Deum omnes homines velle salvos fieri, si homines velint, sed ita ut illud velle secretissima gratiæ infusione largiendum sit, quod quibus voluerit inscrutabili iudicij altitudine ipse largiatur. Qui modus volendi omnes homines salvos fieri longe alius est, atque ille quem recentiores explicant & Augustini doctrinæ maxime consentaneus. Superest ut quod de merito istorum actuum senserint Massilienses inquiramus.

(baptismi) initialis gratiæ ope MERVERIT PERVENIRE. Quibus consentanea multis in locis Cassianus docet.

Et ista quidem confessio quamvis valde manifesta esse videatur, ut tamen illius erroris radices clarius pateant inquirendum superest, quæ ratio Massiliensibus confessionem illam meriti expresserit, utrum illa quod cernentes meritum gratiæ scopo suo esse necessarium ex proposito illud in prædictis actibus constituerint, quamvis satis animadvertent in eis meritum esse non posse; eo quod naturæ viribus essent facti, & nequaquam ad gratiam promerendam idonei. An vero è contrario illa sit ratio quod istos actus tales esse cernerent, ut in eis necessario agnoscendum esset meritum quamvis hoc ipsi forsitan quam maxime nollent ac fugerent. Nam quantumvis error utrobique interveniat, multum tamen interest utrum actibus illis fidei & orationis nimium arrogando, an nimium derogando fallaris. Si enim prior illa meriti confitendi radix est, errant meritum gratiæ illis actibus asserendo, in quibus nullum gratiæ potest esse meritum, etsi forsitan eos humanæ potestati tribuendo non errent. Sin autem ista posterior, errant dupliciter & actus illos naturæ viribus arrogando, & meritum gratiæ fugiendo, ubi verum est meritum.

In primis itaque mihi certum videtur debere statui Massilienses, quamvis meritum gratiæ agnoscerent, nullam vim in ratione aut nomine meriti posuisse quasi hoc eorum peculiare dogma fuerit, quod gratiam promereri possunt, sed potius è contrario totis viribus declinasse, ne gratia secundum humanâ merita putaretur dari. Audi Divum Augustinum hoc satis aperte significantem: A Pelagianorum porro hæreticâ perversitate tantum isti reperiuntur, propter quos hæc agimus ut &c. iam tamen fateantur quod eorum præveniat voluntatem quibus datur hæc gratia. Ideo utique ne non gratis dari